

Dames en heren, beste mensen, beste Ronald,

Namens alle aanwezigen dank ik jou, Ronald, hartelijk voor de Vrijheidslezing met als titel 'Wat vrijheid van ons vraagt'. Je scherpe geest, zeggingskracht en gevoel voor humor maken altijd indruk. Ook omdat het gewoon begrijpelijk blijft 😊

Bij mijn voorbereiding voor deze lezing bedacht ik me hoeveel er al is gezegd en geschreven over vrijheid. Het is niet eenvoudig om daarin onderscheidend te zijn.

We hebben allemaal, ook u allen in deze zaal, een beeld van wat vrijheid is. Als je mensen op straat vraagt, wat vrijheid is, dan hoor je antwoorden zoals:

- Vrijheid is jezelf kunnen zijn. Vrijheid is gaan en staan waar je wilt. Grenzeloos je mening uiten. Je kleden zoals je wilt. Je religie kunnen beleven. En zo kan ik nog vele andere vrijheden noemen.

In Nederland zijn we ongelooflijk gehecht aan onze vrijheden. Onze vrijheden zijn verankerd in onze Grondwet. Tegelijkertijd zijn we mede door de toenemende individualisering ook steeds meer gaan geloven dat vrijheid geen grenzen heeft. Maar dat heeft vrijheid wel. Juist als we onze vrijheden willen beschermen. We zijn vergeten dat vrijheid ook grenzen heeft.

We zijn vergeten dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. Dat vrijheid namelijk ook iets van ons vraagt. Dat je eigen vrijheid samenhangt met de vrijheid van de ander en van het land waar je woont. En onze vrijheid ook verband kan houden met de vrijheid van een buurland dichtbij of een land ver weg dat wel je bondgenoot is.

Vrijheid vraagt om inspanning voor het behoud van waarden die het leven betekenis en richting geven. Vrede en vrijheid zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

In mijn lezing wil ik u meenemen wat vrijheid van ons vraagt vanuit twee perspectieven: de Vrede van Rijswijk en mijn rol als burgemeester, als hoeder van onze democratische rechtsstaat.

Vrede van Rijswijk

Dit belangrijke vredesverdrag werd ondertekend op 20 september 1697. Morgen 328 jaar geleden. Zonder vrede kan er in een land geen vrijheid zijn. Als een land in conflict is, zijn je vrijheden zeer beperkt. De Vrede van Rijswijk maakte een einde aan de negenjarige oorlog tussen de Grote Alliantie bestaande uit het Heilige Roomse Rijk, Denemarken, Zweden, het hertogdom Savoie, Spanje, Engeland en de Nederlandse republiek enerzijds en Frankrijk anderzijds.

De keuze voor Rijswijk als locatie voor de vredesonderhandelingen kwam mede doordat er in Rijswijk een prachtig paleis stond: Huis ter Nieuburch. Dit paleis voldeed aan de eisen die men stelde voor de wijze waarop men in die tijd wilde onderhandelen. Er werd namelijk gezocht naar een symmetrisch gebouw. Alle partijen konden dan in een zelfde soort ruimte verblijven en niemand hoefde zich achtergesteld te voelen.

Bijzonder aan het Vredesverdrag waren de rituelen en protocollen rondom de onderhandelingen. Zo vergaderde men in een grote kring, zonder tafel, zodat niemand aan het hoofd zat en men niet achter elkaars rug hoefde te lopen. Dit was symbolisch voor de gelijkheid en gelijkwaardigheid die gecreëerd werden om de vredesonderhandelingen zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Op dit moment zijn er helaas nog vele oorlogen en conflicten in de wereld. Door de technologie volgen we oorlogen zelfs via het schermje van onze telefoon. Het maakt ons soms moedeloos en tegelijkertijd biedt het ons veel mogelijkheden om uiting te geven aan wat we vinden en kan het ons in beweging brengen om ons in te zetten voor een betere wereld.

De manier waarop de Vrede van Rijswijk werd georganiseerd kent een groot verschil ten opzichte van het huidige politieke wereldtoneel. We kunnen van de Vrede van Rijswijk leren dat we met elkaar in gesprek moeten gaan over vrede en veiligheid.

Dan wil ik graag overgaan naar het tweede perspectief: **het burgemeestersambt.**

Wat vraagt vrijheid van mij als burgemeester?

Het vraagt aandacht voor en in de verschillende rollen die ik als burgemeester heb. Op een hoog abstractionniveau betekent het voor mij: het goed bewaken van de uitgangspunten van onze democratische rechtsstaat.

De bescherming van onze sociale grondrechten, het respecteren van de trias politica, zorgdragen voor uitvoerbaar beleid; juist op het niveau van een gemeente komen al deze vraagstukken samen en heb je een taak als burgemeester.

In mijn rol als verantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid, zie ik dat er continu evenwicht moet zijn tussen beschermen en begrenzen. Vrijheid moet beschermd worden, maar ik zei aan het begin van mijn lezing ook al dat vrijheid niet grenzeloos is.

De vrijheid voor de organisatie van een bijeenkomst, hoe feestelijk de intentie ook is, kan tot gevaar voor de ander leiden. Onze fundamentele grondrechten kunnen soms met elkaar botsen. Gelukkig biedt de democratische rechtsstaat dan hulp en kun je in het algemeen belang, de veiligheid, als burgemeester ook maatregelen nemen. Tegelijkertijd zie ik dat ook de mogelijkheden van een burgemeester niet grenzeloos zijn. De vrijheid van de overheid wordt zo ook begrensd.

Voordat ik als burgemeester een feest mag verbieden, een pand mag sluiten of een gedragsaanwijzing mag opleggen moet er echt veel gebeurd zijn. Ik moet het goed gerapporteerd hebben, iemand moet een waarschuwing hebben gehad en vaak moet er ook een zienswijze worden ingediend. En daarbij kan iemand in vele gevallen ook naar de rechter. Dat zijn allemaal stappen die onze inwoners en ondernemers beschermen.

Kortom, onze democratische rechtsstaat beschermt en begrenst. Het koesteren van onze vrijheid vraagt van mij het nemen van verantwoordelijkheid en handelen binnen mijn bevoegdheden. Maar vrijheid vraagt van ons allemaal verantwoordelijkheid.

Als burgemeester vind ik het eervol om bij betekenisvolle momenten te mogen spreken. Zoals ook vandaag. Ik mag spreken bij herdenkingen en vieringen. *De kracht van woorden is zo groot dat ze de geest kunnen vastbinden of bevrijden*, aldus Nelson Mandela.

Ik zie dat bij een bezoek aan een inwoner thuis of bij een raadsvergadering.

Als burgemeester zie ik dat mijn woorden kracht hebben als ik ook daadwerkelijk aanwezig ben en vanuit verbondenheid keuzes maak. En dat brengt mij meteen bij de mooie tekst op de achterzijde van jouw boek, Ronald: *Vrijheid is pas mogelijk in verbondenheid*. In mijn woorden vertaald: je kunt pas echt vrij zijn als de ander ook vrij is.

Beste mensen,

Mijn lezing wil ik afsluiten met een grote woord van dank namens onze gemeente aan állen die in het speciale herdenkingsjaar hebben bijgedragen aan de vele en verschillende betekenisvolle herdenkingen. Ik wil daarbij in het bijzonder de werkgroep 80 jaar vrijheid noemen. Zij hebben onze gemeente het hele afgelopen jaar geholpen bij de vieringen en herdenkingen, door mee te denken en mede te organiseren.

Het is voor mij een grote eer dat ik de eerste exemplaren van de speciale bundel 80 jaar vrijheid in Rijswijk straks mag overhandigen aan vier Rijswijkers. Ik hoop dat 80 jaar vrijheid met deze bundel doorleeft, niet alleen bij hen, maar bij u allemaal en in heel Rijswijk.

Ik hoop dat wij iedere dag beseffen dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en dat we dagelijks moeten werken aan onze democratie. Dat is het fundament dat ons bij elkaar houdt en dat ons vrijheid biedt. Dat moeten we koesteren, juist in de tijd waar we nú in leven. Alleen samen houden we vrijheid in stand.

Alleen samen zijn we vrij.